

UNIVERZA V MARIBORU
PRAVNA FAKULTETA

FILIP BREZNIK

POSEBNOSTI PRAVNEGA POLOŽAJA
KOMANDITISTA

Diplomsko delo

Maribor, 2018

UNIVERZA V MARIBORU
PRAVNA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

POSEBNOSTI PRAVNEGA POLOŽAJA
KOMANDITISTA

Študent: Filip Breznik

Študijski program: UNI-B1-PRAVO

Študijska smer: Korporacijsko pravo

Mentor: red. prof. dr. Saša Prelič, univ. dipl. prav.

Maribor, 2018

KAZALO

1	Uvod, pojmovanje komanditne družbe.....	5
1.1	Zgodovina komanditne družbe.....	5
2	Nomotehnična ureditev pravnega položaja komanditista.....	7
3	Ustanovitev, preoblikovanje komanditne družbe.....	9
3.1	Ustanovitev komanditne družbe po HGB.....	10
4	Pravna razmerja med družbeniki	12
4.1	Vodenje družbe in komanditistova upravljavsko – poslovodna upravičenja.....	12
4.1.1	Vodenje komanditne družbe po nemškem pravu.....	14
4.2	Prepoved konkurence.....	14
4.2.1	Prepoved konkurence v nemškem pravu.....	15
4.3	Informacijske pravice komanditista	15
4.4	Premoženjske pravice komanditista.....	17
4.4.1	Premoženjska razmerja med družbeniki k.d. po nemškem pravu	18
4.4.2	Obveznost pokrivanja izgube	18
5	Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb.....	19
5.1	Zastopanje komanditne družbe.....	19
5.1.1	Zastopanje k.d. po nemškem pravu	19
5.2	Odgovornost komanditista za obveznosti družbe	19
5.2.1	Posebna odgovornost komanditista	21
5.2.2	Odgovornost komanditista za obveznosti družbe po nemškem pravu	21
5.3	Odgovornost novega komanditista	22
5.4	Odgovornost komanditista pred vpisom družbe v register.....	22
5.5	Komanditistova smrt	22
6	Zaključek in sklepne misli	23
7	Literatura in viri	24
7.1	Literatura:	24
7.2	Pravni viri:	24
7.3	Sodne odločbe:	24

POVZETEK

Komanditna družba je osebna družba, v kateri se združujeta dve vrsti družbenikov, pri kateri ima vsak od njiju različni vloži. Po temeljni zasnovi je upravljanje družbe v rokah komplementarjev, kapital pa družbi zagotavljajo komanditisti. Komplementarji so za obveznosti družbe osebno in neomejeno odgovorni, komanditisti pa praviloma za obveznosti družbe ne odgovarjajo. Za urejanje notranjih pravnih razmerij med družbeniki velja načelo pogodbene svobode, tako da lahko ta razmerja uredijo družbeniki z družbeno pogodbo drugače, kot jih ureja zakon. Nasprotno pa pri pravnih razmerij družbenikov do tretjih velja kogentna pravna ureditev, predvsem zato, da se varujejo interesi upnikov in varnosti pravnega prometa.

Diplomsko delo sistematično obravnava pravni položaj komanditista, vključno z njegovimi specifikami, ob tem pa ga tudi primerja s pravnim položajem komplementarja. V uvodu je predstavljena zgodovina komanditne družbe, ki sega v čas srednjega veka, in njen razvoj do današnjega časa. Sledi obravnava nomotehnične ureditve pravnega položaja komanditista, ki se razlikuje od nomotehnične ureditve pravnega položaja komplementarja, saj se zanj uporabljajo določbe, ki veljajo za položaj družbenika v d.n.o. Pravni položaj komanditista je izrecno urejen v poglavju o k.d. V nadaljevanju je predstavljena ustanovitev same k.d. in njeno preoblikovanje, do katerega pride v primeru sprememb personalnega substrata družbe.

Osrednji del diplomskega dela predstavlja analiza posebnosti pravnega položaja komanditista v luči zakonskih določb ZGD-1 v poglavju o k.d. Analiza je razdeljena na dva dela, in sicer na analizo posebnosti pravnega položaja komanditista v notranjih pravnih razmerjih s komplementarjem, in na analizo posebnosti v zunanjih pravnih razmerjih komanditista do tretjih oseb. Posamezni instituti so predstavljeni in primerjani z nemškim pravnim redom, saj je temeljna zasnova k.d. prevzeta iz nemškega prava, če izvzamemo ureditev o pravni osebnosti družbe in izključitvi komanditista iz vodenja družbe.

Ključne besede: komanditna družba, osebne družbe, komanditist, komplementar, družba z neomejeno odgovornostjo, družbena pogodba.

SUMMARY

A limited partnership is a type of unlimited company, in which two types of partners are joined, each of them having a different role. On the fundamental concept, managing a partnership is entrusted to general partners, while the capital is provided by limited partners. General partners are liable for a partnership's obligations personally and with all their assets. In most cases limited partners are not liable for partnership's obligations. For regulating internal legal relations between partners, there is a principle of a contractual freedom, which means that these relations can be regulated by partners with a partnership agreement differently than is prescribed by law. However, for legal relations between partners and third parties a peremptory norm is valid, mostly to protect the interests of creditors and the safety of legal transactions.

My thesis systematically deals with the legal position of a limited partner, including its specifics, while at the same time comparing it with the legal position of a general partner. In the introduction, the history of a limited partnership is presented, which dates back to the middle ages, following the development of a limited partnership up to the present day. This is followed by handling a nomotechnical regulation of a limited partner's legal position which differs from a nomotechnical regulation of a general partner's legal position. As we know, for a general partner's legal position there are provisions which are valid for the position of a partnership's partner. The legal position of a limited partner is specifically dealt with in the chapter about limited partnership. This is continued by the presentation of the founding of a limited partnership itself and its transformation, which is possible in case of the changes of partners.

In the main part of my thesis, an analysis of the specifics of a limited partner's legal position in the light of statutory provisions ZGD-1, chapter about limited partnership, is presented. The analysis is divided into two parts, namely the analysis of a limited partner's legal position in internal legal relations with a general partner, and the analysis of the specifics in a limited partner's external legal relations towards third parties. Individual institutes are presented and compared to the German legal system, because the fundamental concept of a limited partnership originates in German law, excluding the regulation of a company's legal entity and the regulation of the exclusion of a limited partner from partnership's management.

Key words: limited partnership, unlimited companies, limited partner, general partner, partnership, partnership agreement.

KRATICE IN OKRAJŠAVE

- **d.d.** – delniška družba
- **d.o.o.** – družba z omejeno odgovornostjo
- **d.n.o.** – družba z neomejeno odgovornostjo
- **k.d.** – komanditna družba
- **ZGD-1** – Zakon o gospodarskih družbah
- **OZ** – Obligacijski zakonik
- **HGB** – Handelsgesetzbuch
- **ADHGB** – Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch
- **ibidem** – isto mesto
- **str.** – stran
- **t.i.** – tako imenovani

1 Uvod, pojmovanje komanditne družbe

ZGD-1 ureja kot edini osebni družbi po slovenskem pravu družbo z neomejeno odgovornostjo in komanditno družbo. Družbeniki d.n.o. so imetniki kapitalskih deležev, njihov medsebojni položaj znotraj družbe pa je praviloma enak, vsi imajo enake pravice in obveznosti, v kolikor le teh z družbeno pogodbo ne določijo drugače.

Družbeniki k.d. so prav tako imetniki kapitalskih deležev, s tem, da je konceptijska zasnova personalnega substrata drugačna kot v d.n.o., saj položaj družbenikov ni enak, v osnovi že zaradi tega, ker se v k.d. združujeta dve vrsti družbenikov, in sicer komplementarji in komanditisti, po katerih je ta pravnoorganizacijska oblika dobila tudi ime. V teoriji se zato k.d. obravnava kot posebna oblika d.n.o., v kateri se položaj posameznih družbenikov bistveno razlikuje.¹ Eden ali več družbenikov ima položaj družbenikov v družbi z neomejeno odgovornostjo; za obveznosti odgovarjajo upnikom družbe osebno in neomejeno ter imajo pravico in dolžnost voditi in zastopati družbo (komplementarji). Ob komplementarjih je v k.d. eden ali več družbenikov, ki za obveznosti družbe odgovarjajo upnikom le do višine določenega premoženjskega (kapitalskega) vložka (komanditisti).²

V diplomskem delu bom predstavil pravni položaj komanditista, vključno z njegovimi specifikami in ga primerjal s položajem komplementarja, dotaknil pa se bom tudi primerjave komanditista z družbeniki kapitalskih družb, saj je komanditno družbo mogoče šteti za vmesno obliko med osebnimi in kapitalskimi družbami, v njej se združujeta delo in kapital³, delo praviloma zagotavljajo komplementarji v obliki upravljanja družbe, kapital pa komanditisti. Nekatero inštitute bom predstavil in vzporedno primerjal tudi z nemškim pravnim redom, saj je temeljna zasnova k.d. prevzeta iz nemškega prava, če izvzamemo ureditev o pravni osebnosti družbe in izključitvi komanditista iz vodenja družbe.

1.1 Zgodovina komanditne družbe

Že od nekdanjega podjetništva vsebuje dve prvini; kapital kot materialni substrat in storitve, ki jih zagotavljajo družbeniki kot člani personalnega substrata nekega organiziranega podjetja. Zato obstaja potreba po takšni pravnoorganizacijski obliki, ki bi omogočala, da lahko zainteresirani subjekti investirajo finančni prispevek v družbo, ob tem pa ne prevzemajo obveznosti upravljanja družbe in odgovarjajo za družbine obveznosti zgolj do višine svojega finančnega doprinosu (*de facto* ne odgovarjajo za obveznosti družbe).⁴ Seveda ni treba posebej poudarjati, da so upravičeni tudi do dela dobička, v kolikor družba pozitivno posluje, saj jim to premoženjsko upravičenje pripada zaradi dejstva, da oni financirajo družbo, s tem, ko ji zagotavljajo kapital. Zgodovina te pravnoorganizacijske oblike, ki se imenuje komanditna družba, sega v obdobje srednjega veka, kjer so že takratni trgovinski zakoniki poznali potrebo po razdelitvi in razmejitvi med upravljavskimi pravicami in odgovornostjo družbenikov, ki so se ukvarjali s trgovino. Podjetniški trgovci so kot organizatorji določenega podjetja sprejemali denar od oseb, ki se niso smele ukvarjati s trgovino. V primeru uspešno realiziranega posla, je

¹ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 391.

² Kocbek, M. (ur.) in drugi, Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah, druga, dopolnjena izdaja z novelami ZGD-1A do ZGD-1H, 1. knjiga, Ius Software, GV Založba, Ljubljana 2014, str. 584.

³ Ibidem, str. 584.

⁴ Povzeto po: Judson Adams Crane, Alan R. Bromberg, Crane and Bromberg on partnership, West Pub. Co., Saint Paul, Minnesota, 1968.

podjetnik, organizator podjema, delil dobiček z vsemi, ki so sodelovali pri financiranju posla. V primeru izgube je moral celotno izgubo kriti podjetnik z vsem svojim premoženjem, drugi pa so v kritju sodelovali le s svojim finančnim doprinosom. Slovit primer tega je velika Ravenburška družba iz 15. stoletja, ki je bila ustanovljena kot družinska družba in je združevala več kot 50 članov. Ker gre v tem primeru za zelo podoben koncept opravljanja podjetniške dejavnosti kot pri tihi družbi, se le-ta do komanditne družbe sploh ni ločila, vse do leta 1861, ko je nemški zakon ADHGB uvedel razlikovanje med tema pravnoorganizacijskima oblikama.⁵

⁵ Povzeto po: Karsten Schmidt, Gesellschaftsrecht, 3., völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Heymanns, Köln ; Berlin ; Bonn ; München, 1997, str. 1529 in Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 393.

2 Nomotehnična ureditev pravnega položaja komanditista

Odraž stališča, da je komanditna družba posebna oblika d.n.o., je viden tudi pri samem normiranju pravnega položaja družbenikov le te, ob upoštevanju, da se v njej združujeta dve vrsti družbenikov, ki imata različne pravice in obveznosti pri delovanju v družbi. ZGD-1 v drugem odstavku 135. člena določa, da se za komanditno družbo smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za družbo z neomejeno odgovornostjo.⁶ Z nomotehničnega vidika zakon ureja le pravni položaj komanditista, za pravni položaj komplementarja pa se uporabljajo določila ZGD-1, ki veljajo za položaj družbenika v d.n.o.⁷ Skoraj enako ureditev lahko zasledimo v nemškem pravu, kjer HGB v drugem odstavku 161. člena določa, da se določila d.n.o. uporabljajo tudi za k.d., v kolikor poglavje o komanditni družbi ne določa drugače.⁸

Kljub smiselni uporabi določb d.n.o., pa poglavje o komanditni družbi vsebuje nekaj določb, ki drugače urejajo položaj družbenikov v k.d. napram d.n.o. Eno izmed njih je določeno v 151. členu ZGD-1, ki ureja smrt ali prenehanje komanditista. Splošno pravilo iz poglavja o d.n.o. določa, da je smrt ali prenehanje družbenika eden izmed razlogov za prenehanje družbe, v kolikor ni z družbeno pogodbo določeno drugače, če torej družbena pogodba ne določa nadaljevalne ali dedne klavzule. To pravilo je posledica dejstva, da gre pri osebnih družbah za *intuitu personae* razmerja med družbeniki, ki so med seboj povezani. ZGD-1 pa v 151. členu določa posebno pravilo, da zaradi komanditistove smrti družba ne preneha, s čimer derogira že omenjeno splošno pravilo iz četrte alineje 105. člena ZGD-1. Na tem mestu je primerno opozoriti, da to velja izključno za komanditista, če namreč umre ali preneha edini komplementar, pride do prenehanja komanditne družbe (gre za enega izmed razlogov za prenehanje, določenih s splošnim pravilom). Seveda pa lahko družbena pogodba določi, da k.d. preneha tudi v primeru komanditistove smrti. Takšna ureditev je skladna s konceptom povezovanja dveh različnih skupin podjetniško usmerjenih ljudi v k.d., komplementarji so družbina gonilna sila, *spiritus agens*, oni se v družbi med seboj tesneje povezujejo, v njo vlagajo svoje delo in sredstva, in najpomembneje, z družbo si delijo usodo, zato tudi njihova smrt ali prenehanje pomeni prenehanje obstoja k.d. Na drugi strani pa imamo komanditiste, ki težijo le k denarni naložbi in ne želijo vplivati na poslovanje družbe, zlasti pa ne želijo ali ne morejo prevzeti rizika za obveznosti družbe, zadovoljujejo se le z vedenjem, kako družba posluje, in omejenim nadzorom nad družbo.⁹ Zgolj s svojo kapitalsko udeležbo tako za družbo niso ključnega pomena, zato njihova smrt ali prenehanje ne smeta imeti vpliva na obstoj k.d. Nemško pravo v tem primeru določa praktično enako rešitev, s tem, da 177. člen HGB še nekoliko podrobneje določa posledice komanditistove smrti ali prenehanja, in sicer tako, da njegov položaj nasledijo dediči, v kolikor družbena pogodba ne določa česar drugega. Takšno stališče je sprejeto tudi v slovenskem pravu, s tem da 151. člen ZGD-1 tega izrecno ne določa. Ob povedanem je mogoče zatrditi, da se komanditisti približujejo položaju družbenikov kapitalskih družb, kjer za razliko od *intuitu personae* razmerij velja *cirkulativnost*, imetniki

⁶ 135/2 - Če v tem poglavju ni določeno drugače, se za komanditno družbo smiselno uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za družbo z neomejeno odgovornostjo - Zakon o gospodarskih družbah, Uradni list RS, št. 42/06, Ljubljana, 2006.

⁷ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 392.

⁸ 161/2 - Soweit nicht in diesem Abschnitt ein anderes vorgeschrieben ist, finden auf die Kommanditgesellschaft die für die offene Handelsgesellschaft geltenden Vorschriften Anwendung - Nemški Handelsgesetzbuch (HGB), RGBl. S. 219, Nemško cesarstvo 1897.

⁹ Povzeto po: Ivanjko, Kocbek, Prelič, Korporacijsko pravo, str. 391, v opombi 550.

deležev se praviloma prosto menjujejo (predvsem v delniškem pravu, manj v pravu d.o.o.), brez vidnejšega vpliva na delovanje in obstoj gospodarske družbe.

Zgoraj opisano tematiko tudi lepo ponazarjata sledeča primera iz sodne prakse.

VSL sklep IV Cpg 428/2011, iz obrazložitve:

Zmotno je stališče pritožnika, da komanditna družba zaradi odpovedi družbene pogodbe s strani komplementarja, v primeru, če v družbi ostane le komanditist, ne preneha, pač pa šele v primeru, če preostali komanditist v enem letu po odstopu komplementarja iz družbe ne ukrene vsega potrebnega, da prilagodi družbo pogojem ZGD-1. Določbe 115. člena ZGD-1 o nadaljevanju družbe z enim družbenikom družbe z neomejeno odgovornostjo smiselno ni mogoče uporabiti za primer, če v komanditni družbi ostane le komanditist, ker se položaj komanditista v komanditni družbi razlikuje od položaja družbenika v družbi z neomejeno odgovornostjo po tem, da komanditist v komanditni družbi ne odgovarja za obveznosti družbe, za razliko od družbenika v družbi z omejeno odgovornostjo, ki odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem (1. odstavek 135. člena ZGD-1). Zato se le za pravni položaj komplementarja lahko smiselno uporabljajo določila ZGD-1, ki veljajo za položaj družbenika družbe z neomejeno odgovornostjo.

VSK sklep Cpg 148/2009, iz obrazložitve:

Določba 151. člena ZGD-1 je specialna zgolj v razmerju do določbe 105. člena tega zakona.

Prav iz tega razloga določbe poglavja ZGD-1 o k.d. urejajo predvsem pravni položaj komanditista, saj za pravni položaj komplementarja, ki je praviloma enak kot v d.n.o., veljajo določbe, ki urejajo njegov položaj v d.n.o., razen če je v poglavju o k.d. določeno drugače. Če v poglavju o k.d. ni določeno drugače, se za k.d. smiselno uporabljajo določbe ZGD-1, ki veljajo za d.n.o. (drugi odstavek 135. člena ZGD-1). To pa pomeni, da lahko tudi k.d. preneha na podlagi enakih razlogov kot d.n.o. Komanditist lahko enako kot družbenik v d.n.o. odpove pogodbo, če je bila k.d. ustanovljena za nedoločen čas (smiselna uporaba določbe prvega odstavka 106. člena ZGD-1).

Deloma drugače je urejena tudi delitev dobička, in sicer gre za pravilo iz drugega odstavka 142. člena ZGD-1. V k.d. se tako kot v d.n.o., delež, ki družbeniku pravno pripada, imenuje kapitalski delež. V kolikor družba ustvari bilančni dobiček, se le ta knjigovodsko pripisuje k obstoječemu kapitalskemu deležu družbenika. V kolikor dobiček ne presega 5 % kapitalskih deležev, se po diktaciji prvega odstavka 142. člena uporabljajo splošna pravila za delitev dobička iz d.n.o., ki določajo sorazmerno delitev dobička, in sicer v višini 5 % od družbenikovega kapitalskega deleža. Če pa dobiček presega 5 % kapitalskih deležev, se za zadevno situacijo uporabi drugi odstavek 142. člena, ki ponovno določa delitev dobička, ki ustreza razmerju med deleži, torej sorazmerno delitev. Določba tretjega odstavka 95. člena, ki določa delitev dobička med družbenike po enakih delih, se za k.d. ne uporablja. Razloge za takšno ureditev in obširnejšo razlago te tematike predstavim v poglavju Premoženjske pravice komanditista.

3 Ustanovitev, preoblikovanje komanditne družbe

Komanditna družba se, kot je to značilno za osebne družbe, ustanovi z družbeno pogodbo (ustanovitev inter partes), lastnost pravne osebe pa pridobi z vpisom v register. (ustanovitev navzven).¹⁰ Pogodbo mora biti sklenjena, kot implicitno določa prvi odstavek 135. člena ZGD-1, med najmanj enim komplementarjem in enim komanditistom.¹¹ Družbenik lahko nastopa v vlogi komplementarja ali komanditista, ne more pa prevzeti obeh vlog hkrati, kar pomeni, da komplementar in komanditist ne moreta biti v isti osebi,¹² temelj za to pa predstavlja načelo enotnosti članstva v osebnih družbah.¹³ Lahko pa pride do dveh različnih situacij, pri katerih ostaneta v k.d. zgolj ena vrsta družbenikov, torej samo komanditisti, ali pa samo komplementarji.

Če v družbi ostanejo samo komplementarji, se k.d. preoblikuje v d.n.o., saj v družbi ostanejo zgolj družbeniki, ki vodijo in zastopajo družbo, za njene obveznosti so tudi osebno neomejeno odgovorni,¹⁴ zato ni več potrebe po organizacijski strukturi komanditne družbe, katere značilnost je ravno že večkrat omenjeno konceptualno razlikovanje med tema dvema vrstama družbenikov, ki imata različne vloge pri delovanju v k.d. Pravni položaj komplementarja pa je tako ali tako praviloma enak položaju družbenika v d.n.o.¹⁵

V kolikor pa v družbi ostanejo samo komanditisti, pa to ne pomeni avtomatičnega preoblikovanja v d.n.o., ampak gre v tem primeru zgolj za razpuščeno¹⁶ k.d., torej k.d., ki je zaradi nastopa razloga za prenehanje družbe prenehala v širšem smislu. Komanditisti morajo nato izpeljati postopek likvidacije, ali pa družbo spraviti v prejšnji stadij, to je stadij pred razpustitvijo. To lahko storijo tako, da pridobijo novega komplementarja, ali pa k.d. preoblikujejo v d.n.o.¹⁷

Tako fizične kot pravne osebe lahko nastopajo v vlogi komanditista in komplementarja, pri čemer je treba posebej poudariti, da so lahko to vsakršne pravne osebe, ne pa zgolj gospodarske družbe. Kot je to značilno za osebne družbe, zakon za ustanovitev ne predpisuje nobene osnovne glavnice.¹⁸ Tukaj jamstvo upnikom zagotavlja osebna in neomejena odgovornost družbenikov za obveznosti družbe, za razliko od kapitalskih družb, kjer to jamstvo zagotavljajo pravila o osnovnem kapitalu. To pa seveda ne pomeni, da družbeniki k.d. niso zavezani ničesar vložiti v družbo. Po naravi stvari morajo družbi zagotoviti določeno materialno osnovo z vložki,

¹⁰ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 394.

¹¹ 135/1 – Komanditna družba je družba dveh ali več oseb, v kateri je najmanj en družbenik odgovoren za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem (komplementar), medtem ko najmanj en družbenik ni odgovoren za obveznosti družbe (komanditist) - Zakon o gospodarskih družbah, Uradni list RS, št. 42/06, Ljubljana, 2006.

¹² Glej tudi: Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 394.

¹³ Karsten Schmidt, Gesellschaftsrecht, 3., völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Heymanns, Köln ; Berlin ; Bonn ; München, 1997, str. 1552.

¹⁴ Ibidem, str. 1553.

¹⁵ VSK sklep Cpg 148/2009

¹⁶ Po nemško *Auflösung*, družbo, ki se razpusti, pa nemška terminologija imenuje *aufgelöste Gesellschaft*.

¹⁷ Karsten Schmidt, Gesellschaftsrecht, 3., völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Heymanns, Köln ; Berlin ; Bonn ; München, 1997, str. 1553.

¹⁸ Povzeto po: Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 394.

ki so lahko v stvareh, pravicah ali denarju. Delo oziroma storitev je lahko vložek v k.d., pri čemer pa se zaradi nedenarne narave zadevnega vložka družbeniki k.d. morajo dogovoriti o vrednosti le tega, izraziti ga je potrebno v denarnem znesku, pri čemer ni potrebna sodna ocenitev.¹⁹ Če družbenik ne prispeva svojega vložka ob ustanovitvi, lahko preostali družbeniki od njega to zahtevajo s tožbo *actio pro socio*, ki je urejena v poglavju o d.n.o., v tretjem odstavku 81. člena ZGD-1, uporablja pa se tudi za komanditno družbo. Za tožbo se smiselno uporabljajo določbe 503. člena ZGD-1.

Vpis k.d. v sodni register predstavlja pomemben dejavnik, zaradi številnih pravnih posledic, ki se navezujejo na to za k.d., družbenike, pa tudi upnike pravno relevantno dejstvo. Prijavo družbe za vpis v sodni register opravi komplementar.²⁰ Prijava za vpis v register mora, kot to določa 136. člen ZGD-1, vsebovati poleg podatkov, ki se zahtevajo za d.n.o., vsebovati tudi podatke o komanditistih in višini njihovih vložkov. Do novele ZGD-1I je zakon v drugem odstavku 136. člena urejal objavo vpisa družbe v register. Ta je določal, da se v objavi vpisa družbe navede le število komanditistov, ne pa tudi drugi podatki o njih. Ta odstavek je bil z novelo črtan, z obrazložitvijo, da gre za uskladitev pravne norme z dejanskim stanjem, saj se podatki v zvezi s komanditisti dandanes javno objavljajo,²¹ pravni podlagi za to pa sta Zakon o sodnem registru²² in Uredba o vpisu družb in drugih pravnih oseb v sodni register.²³ Trenutek vpisa družbe v register, pa tudi začetek poslovanja družbe (ni nujno, da ta trenutka časovno sovpadata), imata velik pomen za obseg in vrsto komanditistove odgovornosti za družbine obveznosti napram upnikom. Podrobneje to problematiko predstavim v poglavju Odgovornost komanditista za obveznosti družbe.

3.1 Ustanovitev komanditne družbe po HGB

Nemški HGB ureja področje ustanovitve k.d. zelo podobno kot slovenski ZGD-1, s tem, da v nemškem pravu komanditni družbi ni priznana pravna osebnost, k.d. torej ni pravna oseba kot v slovenskem pravu.²⁴ Nosilec pravic in obveznosti ni družba, ampak vsi družbeniki skupaj, družba pa je kljub temu subjekt trgovinskega prava, sama in s svojo firmo prevzema pravice in obveznosti v pravnem prometu in je pravdno sposobna. Premoženje družbe ne pripada družbi, temveč je skupno premoženje družbenikov (Gesamthandsvermögen).²⁵ V prvem odstavku 161. člena definira k.d. kot družbo, ki se ustanovi zaradi opravljanja gospodarske dejavnosti pod skupno firmo, v kolikor je najmanj eden od družbenikov odgovoren družbinim upnikom do višine svojega vložka (komanditist), ostali družbeniki pa so neomejeno odgovorni (komplementarji). Iz te določbe je razvidno, da je komanditistova odgovornost natančnejše

¹⁹ Ibidem, str. 394.

²⁰ 46. člen ZGD-1 - Prijavo za vpis družbe vložki oseba, ki je po zakonu ali njenih aktih upravičena za zastopanje, če s tem zakonom ni določeno drugače. Zastopanje družbe je v k.d. zakonska pravica komplementarja.

²¹ Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah-1I – redni postopek – predlog za obravnavo.

²² Zakon o sodnem registru, Uradni list RS, št. 54/07, Ljubljana, 2007. Skladno s petim odstavkom 5. člena Zakona o sodnem registru se v sodni register poleg podatkov iz 4. člena ZSReg vpiše tudi višina vložka posameznega komanditista.

²³ Uredba o vpisu družb in drugih pravnih oseb v sodni register, Uradni list RS, št. 43/07, Ljubljana, 2007. Prvi odstavek 59. člena določa, da se v sodni register poleg podatka o višini vložka posameznega komanditista o družbenikih vpišejo njihovi identifikacijski podatki, opredelitev družbenika kot komanditista ali komplementarja, vrsta in obseg odgovornosti za obveznosti družbe (pri komplementarju: polno odgovarja, pri komanditistu: ne odgovarja) in datum vstopa, ki je enak datumu ustanovitve.

²⁴ 4/1 ZGD-1 - Vse družbe so pravne osebe.

²⁵ Kocbek, M. in drugi, VKZGD-1, Ljubljana 2014, str. 585.

definirana kot v ZGD-1, kjer bi lahko gramatikalna razlaga prvega odstavka 135. člena privedla do sklepa, da komanditist v nobenem primeru ni odgovoren za obveznosti družbe, kar pa seveda ne drži, saj komanditist ne odgovarja za obveznosti družbe, v kolikor je v celoti vplačal komanditni vložek, kar pomeni, da odgovarja s svojim vložkom kot sestavnim delom premoženja družbe.²⁶ Nadalje v drugem odstavku 162. člena HGB določa uporabo pravil d.n.o., v kolikor v poglavju o k.d. ni drugače določeno. Kot že večkrat omenjeno, enako rešitev sprejema tudi ZGD-1. V 162. členu HGB normira prijavo in objavo družbe za vpis v register, kjer ni bistvenih razlik napram ureditvi v našem pravnem redu; prijava mora vsebovati osebne podatke komanditistov in njihove komanditne vloške, za razliko od naše ureditve pa HGB ohranja ureditev objave družbinega vpisa v register, objava vpisa mora vsebovati zgolj število komanditistov v družbi, ne pa tudi njihovih osebnih podatkov ali komanditnih vložkov. Na takšen način je objavo urejal tudi slovenski pravni red pred novelo ZGD-1I.

²⁶ Kocbek Marijan, Ivanjko Šime, Prelič Saša, Veliko komentar Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), GV založba, Ljubljana, 2006, str. 584.

4 Pravna razmerja med družbeniki

Pravna razmerja med osrednjima protagonistoma k.d., torej komplementarjem in komanditistom, se urejajo z družbeno pogodbo. Za urejanje teh razmerij velja načelo pogodbene svobode, kar pomeni, da jih je mogoče drugače urediti, kot jih ureja zakonska shema v členih 138. do 143. ZGD-1.²⁷ Tukaj gre za notranja razmerja med družbeniki, za katera velja dispozitivna ureditev, zakon pa posebej ureja pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb, torej zunanja razmerja, ki so kogentno urejena. Pogodbena svoboda tako velja zgolj za notranja pravna razmerja med družbeniki, ne pa tudi za zunanja pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb, prav tako pa ne velja v razmerjih družbenikov napram družbi. Kljub pogodbeni svobodi pa z družbeno pogodbo ni mogoče spreminjati temeljne zasnove k.d.; zato ne bi bila pravno veljavna določba v družbeni pogodbi, s katero bi bila odvzeta upravljavska upravičenja edinemu komplementarju ali pa vsem komplementarjem.²⁸ Kot je že bilo rečeno, k.d. je osebna družba, zato za njo veljajo vse značilnosti osebnih družb, za njo pa se v določenih primerih uporabljajo tudi pravila o civilnopравни družbeni pogodbi²⁹ (*societas*), katero je poznalo že rimsko pravo in predstavlja tudi predhodnico osebnih družb. Tako kot pri *societati*, je tudi pri k.d. družbena pogodba sklenjena *intuitu personae*, kar pomeni, da so družbeniki osebno vezani, in da družbenik svojega deleža v družbi načeloma ne more prenesti na drugo osebo, razen če družbena pogodba določa drugače.³⁰ Značilnost osebnih družb se odraža tudi v dejstvu, da je pri k.d. sprememba družbenika pogojena s soglasjem drugih družbenikov v skladu z družbeno pogodbo.³¹ Tem stališčem sledi tudi sodna praksa:

VSL sklep IV Cpg 75/2011, iz obrazložitve:

Po 137. členu ZGD-1 se pravna razmerja med družbeniki urejajo z družbeno pogodbo. Ker način prenehanja družbeništva v družbeni pogodbi predlagatelja ni določen, se posledično po 2. odstavku 135. člena ZGD-1 smiselno uporabljajo določbe ZGD-1 o družbi z neomejeno odgovornostjo. Do spremembe družbenikov pri družbi z neomejeno odgovornostjo pa lahko pride bodisi s pristopom novih članov, pri čemer je nujna sklenitev nove družbene pogodbe, katere podpisnik je tudi novi družbenik, bodisi z izločitvijo posameznega družbenika oziroma z družbenikovo odpovedjo družbene pogodbe.

Za vključitev novega družbenika v komanditno družbo je nujno potrebna sprememba družbene pogodbe in njegovo soglasje za vstop v družbo. Novega komplementarja komanditne družbe ne moreta kar določiti dosedanja družbenika brez njegovega soglasja.

4.1 Vodenje družbe in komanditistova upravljavsko – poslovodna upravičenja

Komplementarju in komanditistu iz naslova imetništva kapitalskega deleža pripadajo določena premoženjska in upravljavska članska upravičenja, ki se konkretizirajo glede na vlogo posameznega družbenika, ki jo ima znotraj k.d. Ureditev vodenja k.d. je prepuščena

²⁷ Edina izjema tega pravila je določena v tretjem odstavku 138. člena ZGD-1, ta določba je kogentne narave. – Kocbek, M. in drugi, VKZGD-1, Ljubljana 2014, str. 588.

²⁸ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 395, v opombi 596.

²⁹ Glej 77. člen ZGD-1.

³⁰ Sklepni predlogi generalne pravobranilke Verice Trstenjak, E. Friz GmbH proti Carsten von der Heyden, Eur. Ct. H. R., 8.9.2009.

³¹ Ivanjko, Kocbek, Prelič, Korporacijsko pravo, str. 395, v opombi 570.

družbenikom, da ta razmerja uredijo z družbeno pogodbo, v določenih primerih pa je sodelovalna članska upravičenja mogoče konkretizirati in podrobneje urediti tudi s podelitvijo prokure ali poslovnega pooblastila. Če sta družbenika glede premoženjskih upravičenj dejansko enakovredna, pa ne bi mogli enako zatrditi za sodelovalna članska upravičenja, saj je prav tukaj najbolj vidna razlika različnih pravic in obveznosti, ki pripadajo družbenikoma pri vodenju k.d.

Temeljna zasnova vodenja družbe in razlike do vodenja napram d.n.o. izhajajo predvsem iz specifičnega položaja komanditista, ki že po zakonu nima pravice voditi družbe in prav tako ni odgovoren za obveznosti družbe s svojim osebnim premoženjem. Na drugi strani pa komplementarju po zakonu pripada pravica vodenja in zastopanja družbe, tem pristojnostim pa se pridružuje tudi velika odgovornost, saj komplementar prevzema odgovornost za obveznosti z vsem svojim premoženjem.³² Vodenje k.d. ureja 138. člen ZGD-1, ki v prvem odstavku določa, da komanditist ni upravičen voditi poslov družbe. Zakon izrecno ne določa komplementarjeve pravice do vodenja družbe, ta se domneva na podlagi subsidiarne uporabe določil ZGD-1 o družbi z neomejeno odgovornostjo,³³ v tem primeru se uporabi 85. člen ZGD-1, ki podeljuje komplementarju pravico do vodenja družbe.³⁴ Stališče, da se za pravna razmerja med družbeniki k.d. subsidiarno uporabljajo določbe o pravnih razmerjih med družbeniki v d.n.o., je tudi nasploh sprejeto v teoriji.³⁵ Če komanditist ravna v nasprotju z zakonsko prepovedjo vodenja poslov (če torej vodi posle), odgovarja kot komplementar, to je osebno in neomejeno, z vsem svojim premoženjem.³⁶

Načelna izključitev komanditista iz vodenja družbe je razlog, da komanditist ne sme nasprotovati poslovanju komplementarjev, če to ne presega običajnega obsega dejavnosti družbe.³⁷ V kolikor pa komplementar sklepa posle, ki presegajo običajni obseg dejavnosti družbe, lahko komanditist nasprotuje poslovanju komplementarja s tem, da ugovarja njegovim odločitvam. Pri običajnem poslovanju ima komanditist pravico ugovarjati le, če je komanditistu z družbeno pogodbo priznано sodelovanje pri vodenju poslov družbe, vendar potem odgovarja za obveznosti družbe kot komplementar. Običajen obseg dejavnosti družbe se določi z družbeno pogodbo. Ker pa je to pravilo, tako kot ostala pravila, ki urejajo pravna razmerja med družbeniki k.d., dispozitivne narave (z že omenjeno izjemo tretjega odstavka 138. člena, ki je kogentne narave, glej opombo št. 27), se lahko z družbeno pogodbo določi, da soglasje komanditistov ni potrebno tudi za posle, ki presegajo običajni obseg dejavnosti ali da je za take posle potrebna večina glasov komanditistov.³⁸ Poenostavljeno povedano, z družbeno pogodbo je komanditistu mogoče odvzeti pravico ugovorov za posle, ki presegajo običajen obseg dejavnosti družbe. Tem stališčem sledi tudi sodna praksa:

VSL sodba II Cp 922/2013, iz obrazložitve:

Povsem enako velja za pritožbeno navedbo, da je tožnica po pogodbi o ustanovitvi družbe „morala“ dati soglasje k določenim rizičnim poslom, saj gre za ureditev, ki izhaja iz določbe

³² Povzeto po: Borut Bratina: Vodenje gospodarskih družb, Podjetje in delo, 1993, št. 5-6, str. 606-612.

³³ Šime Ivanjko: Osebne družbe v hrvaškem pravu, Podjetje in delo, 1995, št. 1, str. 25.

³⁴ 85/1 ZGD-1 – Posle družbe so upravičeni in dolžni voditi vsi družbeniki.

³⁵ Kocbek, M. (ur.) in drugi, Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah, druga, dopolnjena izdaja z novelami ZGD-1A do ZGD-1H, 1. knjiga, Ius Software, GV Založba, Ljubljana 2014, str. 588.

³⁶ Glej tretji odstavek 138. člena ZGD-1.

³⁷ Glej drugi odstavek 138. člena ZGD-1.

³⁸ Povzeto po: Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 396 in Kocbek, M. in drugi, VKZGD-1, Ljubljana 2014, str. 589.

drugega odstavka 138. člena ZGD-1. S pogodbo določena pravica k dajanju (in odrekanju) soglasja za posle, ki presegajo običajen obseg dejavnosti družbe, je imanentna zakonskemu položaju komanditista in prepis zakonske določbe.

Kljub vsemu zgoraj povedanemu, pa izključitev komanditista iz vodenja poslov družbe ni absolutna, saj obstajajo različne praktične možnosti njegovega vključevanja v vodenje poslov družbe. Na komanditista je mogoče prenesti vodenje določenih poslov na podlagi pooblastila komplementarja, kar v praksi pomeni podelitev poslovnega pooblastila ali prokure. Pri tem gre za izvedeno pooblastilo, ne pa za izvorno pooblastilo, ki bi bilo vsebovano v družbeni pogodbi, zato komanditist na podlagi takšnega izvedenega pooblastila ne odgovarja kot komplementar. Takšna vrsta odgovornosti nastopi le, če komanditist sodeluje pri vodenju poslov kot organ družbe. Da bi se izognil tej vrsti odgovornosti, mora komanditist sodelovati pri vodenju poslov družbe samo na podlagi posebne pravice, ne pa na podlagi dejstva, da je komanditist. Že omenjena kogentna določba tretjega odstavka 138. člena ZGD-1 je relevantna le za primer, kadar gre za upravljanje in zastopanje na podlagi (organskega) položaja v družbi, ne pa na podlagi posebnega pravnega posla med komplementarjem in komanditistom, ki rezultira v podelitvi prokure ali poslovnega pooblastila.³⁹

4.1.1 Vodenje komanditne družbe po nemškem pravu

Nemško pravo področje upravljanja in poslovanja k.d. zelo podobno ureja kot slovensko pravo. Največja razlika med slovensko in nemško ureditvijo vodenja k.d. je v naravi pravnega pravila, ki ureja izključitev komanditista iz vodenja družbe. V nemškem pravu je to pravilo dispozitivno, kar pomeni, da se lahko z družbeno pogodbo komanditistu prizna pravica do sodelovanja pri vodenju družbe. Tukaj vodenje k.d. ni v izključni pristojnosti komplementarjev. V slovenskem pravu pa je prevladalo stališče, da družbenik, ki ni osebno odgovoren, ne more sodelovati pri vodenju poslov družbe. Ker gre za kogentno pravno pravilo,⁴⁰ ga družbeniki v luči načela pogodbene svobode ne morejo drugače urediti v družbeni pogodbi. Komanditist, ki ravna v nasprotju s tem pravilom, je glede odgovornosti za obveznosti družbe izenačen s komplementarjem.⁴¹

4.2 Prepoved konkurence

Skladno s 139. členom ZGD-1, načeloma za komanditista ne velja prepoved konkurence. Takšna ureditev je skladna z zakonskim položajem komanditista, ki družbi služi kot vlagatelj kapitala. Ker nima pravice voditi poslov družbe, hkrati pa so njegova informacijska upravičenja zelo ozka, se komanditist nima možnosti seznaniti notranjimi informacijami družbe, oziroma se lahko izjemoma seznanji z njimi v omejenem obsegu.⁴² Tako dispozitivna narava te določbe, kot tudi določba drugega odstavka 41. člena ZGD-1 pa omogočata, da se za komanditista konkurenčna prepoved lahko določi z družbeno pogodbo. V tem primeru se z zakonom določena konkurenčna prepoved še dodatno razširi z aktom o ustanovitvi družbe, torej z

³⁹ Povzeto po: Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 396, v opombi 571.

⁴⁰ Govora je o tretjem odstavku 138. člena ZGD-1, ki je kogentne narave. Gre za edino kogentno določbo znotraj oddelka, ki ureja pravna razmerja med družbeniki, kjer sicer velja pogodbeno svoboda, ki se odraža v dispozitivnosti zakonskih določb.

⁴¹ Povzeto po: Karsten Schmidt, Gesellschaftsrecht, 3., völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Heymanns, Köln ; Berlin ; Bonn ; München, 1997, str. 1535 in Kocbek, M. in drugi, VKZGD-1, Ljubljana 2014, str. 588.

⁴² Glej 140. člen ZGD-1.

družbeno pogodbo (t.i. statutarna prepoved konkurence).⁴³ Takšna ureditev pogodbenega položaja komanditista je smiselna predvsem za primere, ko se komanditist vključuje v vodenje poslov družbe na podlagi posebnih pravic, ob tem pa se posledično seznanj z notranjimi zadevami družbe, ki jih lahko hipotetično uporabi v konkurenčnih razmerjih z drugimi subjekti.

Seveda pa ni treba posebej poudarjati, da komplementarja, ki ima osrednjo vlogo v k.d., zavezuje prepoved konkurence že po samem zakonu⁴⁴ (t.i. zakonska prepoved konkurence). Zakonska prepoved konkurence temelji na izhodišču, po katerem je treba prepovedati konkuriranje na trgu tistim osebam, ki imajo v družbi, ki ji konkurirajo, dovolj močan vpliv zaradi vloge, ki jo v družbi opravljajo.⁴⁵ Če komplementar ali komanditist prekršita prepoved konkurence, imajo preostali družbeniki pravico uveljavljati različne zahtevke zoper kršitelja. ZGD-1 v 42. členu določa odškodnino, prepustitev poslov, prenos koristi iz poslov in odstop pravice do odškodnine. Te zahtevke lahko uveljavljajo zoper kršitelja vsi družbeniki skupaj, zakon pa daje možnost tudi individualnega uveljavljanja zahtevkov posameznih družbenikov, kot so zahtevke za prenehanje družbe, zahtevke za izključitev družbenika in druge zahtevke po ZGD-1.⁴⁶

4.2.1 Prepoved konkurence v nemškem pravu

Prepoved konkurence v nemškem pravu je na las podobna naši ureditvi, saj nemški HGB enako kot ZGD-1 v 165. členu določa, da določbe iz poglavja o d.n.o. o prepovedi konkurence ne veljajo za komanditiste. V nemški teoriji se poudarja, da bi bila takšna prepoved nesmiselna, saj komanditist nima vpliva na vodenje družbe, gledano seveda skozi prizmo njegovega zakonskega položaja. Kakor hitro pa pridemo do komanditistovega pogodbenega položaja, ki se lahko zaradi pogodbene svobode in dispozitivnosti zakonskih določb bistveno razlikuje od zakonskega položaja, prevlada stališče, da družbena pogodba lahko določi prepoved konkurence za komanditista. Ko gre za vprašanje določanja prepovedi konkurence za komanditista, je ključnega pomena, ali gre v danem primeru za resnično, pristno podjetniško udeležbo komanditista v vodenju poslov družbe, ali pa komanditist nastopa zgolj v vlogi dajalca kapitala. Tudi nemško vrhovno sodišče je zavzelo stališče, da v primeru komanditista, ki ima v družbi prevladujoč vpliv, pogodbena določitev prepovedi konkurence ni sporna in je tudi pravno dopustna. Pri tem je poudarilo, da je 165. člen HGB treba razlagati v smeri, da določitev pogodbene prepovedi konkurence za komanditista potrebuje konkretno, kazuistično presojo, upravičenost oziroma dopustnost takšne ureditve pa se presoja glede na okoliščine konkretnega primera. Za komplementarja pa velja tipska pravna ureditev, kjer se uporablja splošna in abstraktna zakonska prepoved konkurence v obliki generalne klavzule.⁴⁷

4.3 Informacijske pravice komanditista

Informacijske pravice so ene od temeljnih upravljavskih članskih pravic družbenikov in so s članstvom v družbi neločljivo povezane. Vsak družbenik mora imeti pravno zagotovljeno možnost, da zahteva vsaj tiste informacije o zadevah družbe, ki so za uresničevanje njegovega siceršnjega članskega položaja nujne.⁴⁸ V teoriji se s pojmom informacijske pravice označujejo

⁴³ Sodba III Ips 133/2007, v točki 10. Glej tudi drugi odstavek 41. člena ZGD-1

⁴⁴ Glej prvi odstavek 41. člena ZGD-1

⁴⁵ Sodba III Ips 133/2007, v točki 11.

⁴⁶ Glej drugi odstavek 84. člena ZGD-1

⁴⁷ Povzeto po: Karsten Schmidt, Gesellschaftsrecht, 3., völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Heymanns, Köln ; Berlin ; Bonn ; München, 1997, str. 1542.

⁴⁸ Saša Prelič: Informacijske pravice družbenikov, Pravna praksa, št. 6-7, 2008, GV Založba, 14.2.2008, 39-40.

vse kontrolne in nadzorne pravice ter pravice do informacij in vpogleda, ki pripadajo družbeniku na podlagi njegovega članstva v družbi. Na to mesto spada vsaka zakonsko predvidena možnost družbenika, da si pridobi informacijo od organov družbe, oziroma vpogleda v njene listine. Informacijske pravice je možno razdeliti po različnih kriterijih, vendar najpomembnejšo delitev predstavlja delitev na individualne in kolektivne informacijske pravice. Zgolj individualne informacijske pravice je mogoče označiti kot informacijske pravice družbenikov.⁴⁹

Kot že rečeno, komanditistu iz naslova imetništva kapitalskega deleža pripadajo določena korporacijska upravičenja, ki se delijo na premoženjska in upravljavška članska upravičenja. Ker komanditist praviloma nima osrednje vloge pri vodenju družbe, so zanj pomembnejša premoženjska upravičenja, vendarle pa mu je treba zaradi njegovega finančnega doprinosa priznati omejena upravljavška članska upravičenja, da ima na ta način možnost zaščititi svojo naložbo v k.d. Pravica do informacij je individualna članska pravica družbenikov, ki sodi v skupek upravljavških članskih pravic. Informacijsko upravičenje bi najenostavneje definirali kot pravico biti seznanjen, informiran o stanju družbe. Vsebina tega upravičenja je v k.d. odvisna od vloge, ki jo ima družbenik v k.d.; komplementarju je ta pravica priznana brez omejitev, komanditistu pa je znotraj informacijskega upravičenja priznana le omejena pravica do nadzora.

Komplementar je glede individualne pravice do informacij izenačen z družbenikom d.n.o. po 92. členu ZGD-1, podlaga za to pa je že omenjena subsidiarna uporaba določb d.n.o. To daje komplementarju možnost, da se pouči o zadevah družbe in ima pravico vpogleda v knjige, listine in dokumentacijo. Takšna ureditev izhaja iz načela medsebojnega nadzora v pravu d.n.o., velja pa tudi za komplementarja, ki ne sme voditi poslov. Komanditist pa ima skladno s prvim odstavkom 140. člena ZGD-1 pravico zahtevati prepis letnega poročila ter zaradi preverjanja njegove pravilnosti vpogledati v poslovne knjige in knjigovodske listine. Individualno informacijsko pravico komanditista zakon označuje kot pravico nadzora. V primerjavi s komplementarjem, komanditist nima pravice, da bi se sam poučil o zadevah družbe in vpogledal v njene knjige, listine in dokumentacijo. Njegova pravica do informacij je omejena le na to, da lahko zahteva prepis letnega poročila in z vpogledom v poslovne knjige in knjigovodske listine preveri njegovo pravilnost. Možnost kontrole komanditista je tako zožena, saj se nanaša le na pravilnost sestave letnega poročila, ne pa tudi na vodenje poslov družbe na splošno, kot je to omogočeno komplementarju (tudi komplementarju, ki nima pravice voditi poslov). Tukaj gre za redno individualno pravico komanditista. Bistvo le te je torej v tem, da lahko komanditist sam preveri pravilnost letnega poročila, vendar pa je to hkrati tudi omejitev navedene pravice. Zato je treba šteti, da ima komanditist pravico vpogleda v katerokoli dokumentacijo družbe, ne glede na obliko njenega nastanka in vodenja in ne glede na to, ali je poslovna skrivnost ali ne. V drugem odstavku 140. člena ZGD-1 pa je urejena izredna individualna informacijska pravica. Na tej pravni podlagi lahko sodišče, če obstajajo utemeljeni razlogi, na komanditistov predlog kadarkoli odredi, da se komanditistu izroči prepis letnega poročila ali da se mu dajo druga pojasnila ali predložijo poslovne knjige in knjigovodske listine. Ta pravica ni omejena le na preverjanje pravilnosti letnega poročila. Pri presoji obstoja utemeljenega razloga je treba upoštevati dejanske okoliščine posameznega primera, kar pomeni tehtanje med interesom komanditista po informaciji in med interesom družbe, da ne dovoli preširokega vpogleda v njeno dokumentacijo. Skladno s peto alinejo 50. člena ZGD-1, o izročitvi prepisa letnega poročila komanditistu sodišče odloča v nepravdnem postopku. Ta določba se nanaša le na

⁴⁹ Podgorelec Peter, *Informacijske pravice družbenikov*, GV založba, Ljubljana, 2007, str. 21.

izredno individualno informacijsko pravico in v njenem okviru le na izročitev prepisa letnega poročila. O redni pravici iz prvega odstavka 140. člena ZGD-1 in drugih pojasnilih ali predložitvi poslovnih knjig in knjigovodskih listin po drugem odstavku 140. člena ZGD-1 odloča sodišče v pravnem postopku, po predhodno vloženi tožbi komanditista.⁵⁰

4.4 Premoženske pravice komanditista

Komplementarji in komanditisti imajo na podlagi vložkov, s katerimi zagotovijo družbi materialno osnovo, določene premoženske pravice do dela premoženja (dobička) v sorazmerju s svojimi kapitalskimi deleži.⁵¹ Konkretizacija teh pravic je v prvi vrsti prepuščena družbenikom samim, ki lahko te pravice podrobneje uredijo z družbeno pogodbo. V kolikor tega ne storijo, se za ureditev teh razmerij uporabi zakonska shema, torej določbe 95. in 96. člena ZGD-1 iz poglavja o d.n.o. in določbe 141. – 143. ZGD-1 iz poglavja o k.d. Kot je značilno za osebne družbe, se v primeru, da družba ustvari bilančni dobiček, le-ta knjigovodsko preknjiži k obstoječim kapitalskim deležem družbenikov. To velja za komanditista ob predpostavkah, da je v celoti vplačal komanditni vložek in da družba ne posluje z izgubo. Dobiček se torej pripiše h kapitalskemu deležu, izguba pa se odpiše od kapitalskega deleža.

Glede delitve dobička in kritja izgube veljajo enaka načela kot v d.n.o., s čimer se položaj komanditista izenačuje s položajem komplementarja, z nekaterimi pomembnimi izjemami. Prva od teh izjem je ta, da se komanditistov dobiček pripisuje k njegovemu kapitalskemu deležu le toliko časa, dokler ne doseže zneska, katerega se ga je komanditist zavezal vplačati z družbeno pogodbo. Komanditist tudi nima pravice dvigniti denarja iz blagajne družbe do višine 5% svojega, v preteklem letu ugotovljenega kapitalskega deleža, ta pravica pripada zgolj komplementarju. Komanditist lahko od družbe zahteva le izplačilo deleža na dobičku. Načelo enake obravnave komplementarja in komanditista v zvezi z delitvijo dobička in kritjem izgube velja v primeru, če družbeniki teh vprašanj ne uredijo drugače v družbeni pogodbi, saj je zakonska shema dispozitivne narave. Z družbeno pogodbo je torej možno določiti kakršenkoli kriterij za delitev dobička in izgube.⁵²

Podlaga za zakonsko delitev dobička so kapitalska razmerja med družbeniki v k.d. V kolikor dobiček ne presega 5% kapitalskih deležev, pripada tako komplementarju kot komanditistu delež dobička v višini 5% od njunega kapitalskega deleža, oziroma ustrezno manjši delež, če tega dobiček ne omogoča. Gre za sorazmerno delitev dobička, ki ustreza kapitalskim razmerjem med družbeniki. Če dobiček presega 5 % kapitalskih deležev, se delitev ponovno izvede tako, da ustreza razmerju med deleži, torej sorazmerno, glede na kapitalska razmerja. Zakon tukaj ne določa delitve po enakih delih kot pri d.n.o., saj bi bila takšna ureditev nepravična glede na konceptijsko zasnovo personalnega substrata k.d., napram d.n.o. Tudi za pokrivanje izgube velja, da se pokriva tako, da ustreza kapitalskim razmerjem. Dobiček pa se komanditistu ne izplača, dokler je njegov kapitalski delež zaradi izgube zmanjšan pod znesek, ki je plačan za določeni vložek, ali bi bil z izplačilom zmanjšan pod ta znesek.⁵³ Pripadajoč dobiček se pripiše njegovemu kapitalskemu deležu. Da lahko komanditist zahteva izplačilo dobička, mora njegov vložek biti v celoti vplačan, družba pa mora poslovati s pozitivnim poslovnim izidom. V

⁵⁰ Povzeto po: Podgorelec Peter, *Informacijske pravice družbenikov*, GV založba, Ljubljana, 2007, str. 150-155.

⁵¹ Povzeto po: Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, *Korporacijsko pravo*, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 397.

⁵² Povzeto po Kocbek, M. in drugi, *VKZGD-1*, Ljubljana 2014, str. 591 in Ivanjko, Kocbek, Prelič, *Korporacijsko pravo*, str. 397-398.

⁵³ Glej drugi odstavek 143. člena ZGD-1.

primeru, da vložek ni v celoti vplačan, se dobiček komanditista pripisuje njegovemu kapitalskemu deležu tako dolgo, dokler ne doseže v pogodbi določenega vložka. Do tega trenutka komanditist ne more zahtevati izplačila dobička. Ko komanditist prejme izplačan dobiček, tega ni dolžan vrniti zaradi morebitnih poznejših izgub.⁵⁴

4.4.1 Premoženjska razmerja med družbeniki k.d. po nemškem pravu

Ureditev premoženjskih razmerij med družbeniki k.d. v nemškem pravu je konvergentna ureditvi v slovenskem pravu. ZGD-1 v praktično vseh pogledih ureja premoženjska razmerja enako kot HGB, edina razlika je v odstotku delitve ugotovljenega dobička družbenikom v k.d., ki znaša v nemškem pravu 4% od družbenikovega kapitalskega deleža, v slovenskem pravu pa 5%.⁵⁵

4.4.2 Obveznost pokrivanja izgube

V primeru, da družba posluje z negativnim poslovnim izidom, tj. z izgubo, je komanditist zavezan pokrivati njeno izgubo, vendar le do zneska svojega kapitalskega deleža, v kolikor ta ni v celoti plačan.⁵⁶ Izguba se beleži na račun tako dolgo, dokler ne doseže zneska neplačanega vložka. Zakon na ta način varuje komanditista, ki v primeru negativnega poslovnega izida ne more izgubiti več, kot znaša vrednost njegovega kapitalskega deleža.⁵⁷ Če je komanditistov delež v celoti vplačan, se v primeru negativnega poslovnega izida ta pokriva z vrednostjo njegovega kapitalskega deleža v družbi tako, da se delež izgube odpiše od komanditistovega kapitalskega deleža.

⁵⁴ Glej tretji odstavek 143. člena ZGD-1.

⁵⁵ Glej prvi odstavek 168. člena HGB.

⁵⁶ Glej drugi odstavek 141. člena ZGD-1.

⁵⁷ Ivanjko, Kocbek, Prelič, Korporacijsko pravo, str. 399.

5 Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Za ureditev pravnih razmerij družbenikov do tretjih oseb je značilna kogentnost: zakon ureja odgovornost komanditista pred registracijo družbe in po njej, obseg odgovornosti in zastopanje.⁵⁸ Zakon pa ne ureja pravnih razmerij komplementarjev do tretjih, saj se za ta razmerja smiselno uporabljajo določbe d.n.o., ki urejajo položaj družbenikov v d.n.o.⁵⁹

5.1 Zastopanje komanditne družbe

Zastopanje družbe ustvarja razmerja družbenikov in družbe do tretjih oseb. Družbo lahko zaradi osebne odgovornosti zastopa *ex lege* le komplementar kot njen organ; komanditist po zakonu nima pravice zastopati družbe, zadevna določba, ki ureja zastopanje komanditista, pa je kogentne narave.⁶⁰ To pomeni, da bi komanditist v razmerju do tretjih veljal za komplementarja, če bi prekršil zakonsko zapoved in zastopal družbo. Zastopanje je v tem primeru mišljeno kot organsko zastopanje po 32. členu ZGD-1. Komanditista pa je mogoče vključiti v zastopanje družbe na podlagi izvedenega pooblastila, ki rezultira v podelitvi prokure ali posebnega pooblastila. Komanditist družbe torej ne more zastopati kot organski (korporacijski) zastopnik po 32. členu ZGD-1 na način, da bi imel v družbeni pogodbi izvirno pooblastilo, pač pa je lahko z izvedenim pooblastilom družbin pooblaščenec. Komanditist ima lahko individualno ali skupno prokuro; skladno s splošnimi pravili o prokuri, pa le te komanditistu ni mogoče omejiti tako, da bi omejitev imela učinke v razmerju do tretjih oseb.⁶¹

5.1.1 Zastopanje k.d. po nemškem pravu

Ureditev zastopanja v nemškem pravu je praviloma enaka slovenski. Predvsem se v teoriji in praksi poudarja problematika odvzema pravice do zastopanja edinemu komplementarju v družbi. Za komanditista HGB enako kot ZGD-1 izrecno določa, da je komanditist izključen iz zastopanja družbe, vendar mu je možno podeliti prokuro. Kljub podelitvi prokure, pa je potrebno razlikovati položaj komanditista kot pooblaščenca družbe in položaj komplementarja kot organskega zastopnika družbe, saj komanditist nikoli ne more prevzeti te vloge; ona je imanentno povezana s položajem komplementarja. Zato v primeru izstopa ali izključitve edinega komplementarja, komanditist ne more zastopati družbe, ampak more za njen obstoj pritegniti novega komplementarja. Edinega komplementarja v družbi ni mogoče izključiti iz zastopanja. Tudi nemška sodna praksa je izpostavila, da je možno edinega komplementarja izključiti iz vodenja poslov družbe, ni pa mu mogoče odvzeti organske (korporacijske) pravice do zastopanja, saj družba brez zastopnikom po sami naravi stvari ne more obstajati; sama ne more izjavljati volje v pravnem prometu.⁶²

5.2 Odgovornost komanditista za obveznosti družbe

ZGD-1 v primerjavi z ostalimi določbami v poglavju o k.d. namenja komanditistovi odgovornosti za obveznosti družbe še posebej podrobno in razmeroma obsežno ureditev, da ga

⁵⁸ Povzeto po: Kocbek, M. in drugi, VKZGD-1, Ljubljana 2014, str. 586.

⁵⁹ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 399.

⁶⁰ Glej 144. člen ZGD-1.

⁶¹ Povzeto po Kocbek, M. in drugi, VKZGD-1, Ljubljana 2014, str. 592 in Ivanjko, Kocbek, Prelič, Korporacijsko pravo, str. 400-401.

⁶² Povzeto po: Karsten Schmidt, Gesellschaftsrecht, 3., völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Heymanns, Köln ; Berlin ; Bonn ; München, 1997, str. 1547.

varuje pred plačili dolgov za družbo, in da sočasno varuje interese upnikov pred morebitno zlorabo komanditistovega položaja glede njegove omejene odgovornosti za obveznosti družbe. Komanditna družba je, tako kot ostale gospodarske družbe, za svoje obveznosti odgovorna z vsem svojim premoženjem. Ker je k.d. posebna oblika d.n.o., subsidiarno za njene obveznosti odgovarja tudi komplementar. Komanditist je po zakonu izključen iz odgovornosti za obveznosti družbe. Ta izključitev pa ni absolutna, saj komanditist lahko odgovarja za obveznosti družbe, in sicer na podlagi instituta spregleda pravne osebnosti, v primeru, da vodi posle družbe in po načelih odškodninske odgovornosti, če je njegovo ime vneseno v firmo družbe. Komanditist participira v sferi družbine odgovornosti za njene obveznosti s svojim kapitalskim deležem, imetništvo katerega pridobi na podlagi njegovega vložka. Vplačani vložek je sestavni del premoženja družbe, s katerim družba odgovarja za svoje obveznosti. Če pa komanditist svojega vložka ni v celoti vplačal, odgovarja za obveznosti družbe upnikom do višine neplačanega zneska, ki bi ga moral vplačati po družbeni pogodbi. Komanditist v tem primeru odgovarja neposredno in osebno, vsekakor pa omejeno do višine neplačanega zneska.⁶³ Te vrste odgovornosti se komanditist lahko reši samo, če v celoti vplača v sodnem registru določen vložek.⁶⁴

Komanditist je po zakonu oproščen vseh dodatnih obveznosti za družbo, če je v celoti vplačal v družbeni pogodbi dogovorjen vložek. Tudi v primeru, če je njegov kapitalski delež negativen, ni zavezan opraviti dodatnih vplačil, če družba nima sredstev za plačilo dolgov. Ker se odgovornost komanditista omejuje z višino vrednosti vložka, ki ga je zavezan vložiti v družbo na podlagi družbene pogodbe, je relevantno predvsem vprašanje opredelitve višine vložka, saj je le-ta lahko različno določen v družbeni pogodbi, v registru in v poslovnih knjigah. Najpomembnejša je zato zakonska opredelitev, katera višina vložka je relevantna. ZGD-1 v prvem odstavku 146. člena določa *praesumptio iuris*, da po vpisu družbe v register velja v razmerju do upnikov družbe za komanditistov vložek tisti, ki je vpisan v register. Komanditist upnikom odgovarja v obsegu zneska, ki je kot njegov vložek vpisan v register. Dogovori družbenikov, zaradi katerih komanditist ni dolžan plačati vložka ali da se plačilo odloži, je v razmerju do upnikov brez pravnega učinka. Enako velja za povečanje komanditistovega vložka, ki v razmerju do upnikov družbe učinkuje le, če je vpisano v register. To pa ne velja v primeru, da je družba upnikom sporočila povečanje na drug način. Če se komanditistu vplačani vložek vrne, njegova neposredna in osebna odgovornost do upnikov oživi. Za vrnitev vložka se šteje tudi, če komanditist dvigne delež na dobičku, medtem ko je njegov kapitalski delež zaradi negativnega poslovnega izida znižan pod znesek vplačanega vložka (negativni kapitalski delež), ali če se z dvigom deleža na dobičku kapitalski delež zniža pod znesek vplačanega vložka.⁶⁵ Ker komanditistovo odgovornost urejajo kogentne zakonske norme, le teh ni mogoče spreminjati niti z družbeno pogodbo, niti s sklepi družbenikov. Skupni imenovalec vseh zgoraj naštetih primerov je v domnevi, da komanditist v razmerju do upnikov svojega vložka ni vplačal v celoti. Ta domneva velja ne glede na krivdo komanditista, zadošča zgolj dejstvo, da je bil komanditist obogaten v breme premoženja družbe, na račun upnikov. Dobra vera pa se upošteva pri dvigu dobička, saj komanditist ni zavezan vrniti prejetega zneska, ki ga je prejel kot dobiček na podlagi letnega obračuna, če je bil v dobri veri.⁶⁶

⁶³ Glej 145. člen ZGD-1.

⁶⁴ Povzeto po: Kocbek, M. in drugi, VKZGD-1, Ljubljana 2014, str. 586-593 in Ivanjko, Kocbek, Prelič, Korporacijsko pravo, str. 401-406.

⁶⁵ Glej četrti odstavek 146. člena ZGD-1.

⁶⁶ Povzeto po: Ibidem, opomba 62.

5.2.1 Posebna odgovornost komanditista

Posebna odgovornost komanditista nastopi po šestem odstavku 146. člena ZGD-1, ki ureja položaj družbenikov k.d. znotraj dvojne družbe, ki sicer ni samostojna pravnoorganizacijska statusna oblika gospodarskih družb. Če so komplementarji k.d. samo pravne osebe, ki so same odgovorne za obveznosti, lahko v tem primeru komanditist kot svoj vložek v komanditno družbo vloži svoj delež, ki ga ima v komplementarju (npr. delnice, ki jih ima v komplementarju, ki je d.d.). V tem primeru se po zakonu šteje, da komanditistov vložek v komanditni družbi še ni vplačan. S to določbo želi zakon preprečiti plačilo vložka brez dejanskega povečanja premoženja k.d. glede na to, da je komanditistov vložek že evidentiran v premoženju komplementarja. Ta domneva pa ne velja za komanditne družbe, ki niso dvojne družbe (če je komplementar k.d. taka pravna oseba, za katere obveznosti so odgovorni tudi njeni družbeniki, ki so fizične osebe).⁶⁷

5.2.2 Odgovornost komanditista za obveznosti družbe po nemškem pravu

Koncept odgovornosti komanditista za družbine obveznosti po nemškem pravu je enak ureditvi v slovenskem pravu, razlika med ureditvama je le v priznavanju pravne osebnosti k.d. in posledično deloma drugačni obliki odgovornosti komplementarja. Komanditist je načeloma odgovoren družbinim upnikom zgolj do višine odgovornostne vsote⁶⁸, ki je vpisana v register. Nemška teorija zagovarja dosledno razlikovanje med odgovornostno vsoto in vložkom komanditista. Vložek tako predstavlja zavezo komanditista, da bo v družbo vnesel določeno premoženje. To je lahko v denarju, stvareh ali storitvah. Odgovornostna vsota pa je maksimalna vsota, do katere je registrirani komanditist odgovoren družbinim upnikom. Odgovornostna vsota je vedno lahko izražena le v denarju. Ker se nanaša na zunanja razmerja komanditista do upnikov, se vpisuje v trgovinski register. Znesek odgovornostne vsote, ki je določen v družbeni pogodbi, je relevanten samo do trenutka registracije v trgovinskem registru. Ko je le ta enkrat vnesena v register, je njeno povečanje ali zmanjšanje učinkovito v razmerju do družbinih upnikov samo od trenutka vpisa spremembe v register. V nasprotju z družbenikom d.n.o. in komplementarjem, je odgovornost komanditista za obveznosti družbe vedno omejena izključno na denarne obveznosti, kar je posledica omejene odgovornosti komanditista, ki se izraža v odgovornostni vsoti.⁶⁹

V nemškem pravnem redu je deloma drugače urejena odgovornost komplementarja, saj je ta odgovoren za obveznosti družbe osebno, neomejeno in primarno. Takšna ureditev odgovornosti izhaja iz tega, da k.d. po nemškem pravu ni priznana pravna osebnost; družba ni lastnica družbinega premoženja, temveč je to premoženje skupno premoženje vseh družbenikov (Gesamthandsvermögen). Komplementar zato odgovarja neposredno in solidarno za obveznosti družbe, upnik lahko za izpolnitev obveznosti terjaja neposredno komplementarja, ne da bi moral prej terjati družbo.⁷⁰

Po slovenskem pravu je komplementar subsidiarno odgovoren za obveznosti k.d. Takšno je tudi stališče sodne prakse:

⁶⁷ Povzeto po: Ivanjko, Kocbek, Prelič, Korporacijsko pravo, str. 404.

⁶⁸ V nemški teoriji jo poimenujejo *Haftsumme*.

⁶⁹ Povzeto po: Karsten Schmidt, Gesellschaftsrecht, 3., völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Heymanns, Köln ; Berlin ; Bonn ; München, 1997, str. 1557-1560.

⁷⁰ Povzeto po: Kocbek, M. in drugi, VKZGD-1, Ljubljana 2014, str. 585.

VSL sklep III Cp 1208/2002, iz obrazložitve:

Vendar pa dolžnik kot osebno odgovorni družbenik ene izmed pogodbenih strank predmetne prodajne pogodbe osebno odgovarja za obveznosti te družbe neomejeno z vsem svojim premoženjem (1. odstavek 136. člena Zagona o gospodarskih družbah - ZGD). Ta njegova odgovornost pa je le subsidiarna. To pomeni, da mora upnik komanditne družbe izpolnitev obveznosti najprej zahtevati od te družbe in šele, če ta v določenem roku zahtevane obveznosti ne izpolni, se terjatev lahko uveljavlja proti komplementarju komanditne družbe (1. odstavek 101. člena ZGD v zvezi z 2. odstavkom 136. člena ZGD).

5.3 Odgovornost novega komanditista

Kdor vstopi v obstoječo družbo kot komanditist, je odgovoren za obveznosti družbe, prevzete pred njegovim pristopom, tako kot vsi drugi komanditisti. Njegov položaj je glede odgovornosti za obveznosti družbe izenačen z ustanovitelji družbe, ki se v družbi združujejo od njenega »rojstva«, pa do trenutka vstopa novega komanditista.

5.4 Odgovornost komanditista pred vpisom družbe v register

Če je družba začela poslovati pred vpisom v register, jamči komanditist, ki je soglašal z začetkom poslovanja, za obveznosti, nastale pred vpisom, enako kot komplementar, razen če je bila upniku znana njegova komanditna udeležba.⁷¹

Namen tega pravila je varstvo pravnega prometa. Družba, katere vrsta in obseg odgovornosti njenih članov ni razvidna iz registra, v razmerju do tretjih kot komanditna ne obstaja. Posledica tega je, da vsi družbeniki odgovarjajo osebno in neomejeno. Komanditist pa odgovarja neomejeno le, če se je strinjal z začetkom poslovanja. Njegovo strinjanje mora biti izrecno, v obliki izjave ali dejanja, ki nadomešča izjavo. Molk ne pomeni soglasja. Kljub temu pa je komanditistova odgovornost omejena, če je bila upniku znana njegova komanditna udeležba.⁷²

5.5 Komanditistova smrt

Ta tematika je podrobneje opisana v poglavju Nomotehnična ureditev pravnega položaja komanditista, zato je na tem mestu povzeto samo splošno pravilo. Zaradi komanditistove smrti družba praviloma ne preneha. Če pa umre ali preneha edini komplementar, pa družba preneha.

⁷¹ 150. člen ZGD-1.

⁷² Kocbek, M. in drugi, VKZGD-1, Ljubljana 2014, str. 595.

6 Zaključek in sklepne misli

Po predstavljenem lahko zatrdim, da je pravni položaj komanditista ustrezno zakonsko normiran, kar pomeni, da so zaščiteni tako njegovi interesi, kot tudi interesi komplementarja, družbe in upnikov. Zakon dopušča pogodbeno svobodo pri urejanju notranjih pravnih razmerij med družbeniki, zato lahko le ti te zakonske položaje tudi drugače prilagodijo, glede na svoje poslovne potrebe. Za varstvo pravnega prometa je zagotovljena kogentna narava zakonskih določb, ki urejajo pravna razmerja komanditista do tretjih. Teh določb družbeniki ne morejo zaobiti z družbeno pogodbo ali kakšnim drugačnim dogovorom.

Komanditna družba predstavlja primerno pravnoorganizacijsko obliko za združevanje podjetnikov z različnimi cilji. V njej se združujeta dve vrsti družbenikov, vsak od njiju z različnima vlogama. Zasnova same družbe predstavlja posrečeno kombinacijo značilnosti osebnih in kapitalskih družb. Kljub temu pa je v praksi možno opaziti, da ljudje pogosteje posegajo po izbiri ostalih pravnoorganizacijskih oblik, predvsem se odločajo za izbiro kapitalskih družb z omejeno odgovornostjo (d.o.o.). V mesecu juniju 2018 je v Sloveniji bilo registriranih nekaj manj kot 300 komanditnih družb,⁷³ kar zagotovo ne predstavlja velikega števila teh pravnoorganizacijskih oblik na trgu. Verjetno gre razlog iskati v osebni odgovornosti družbenikov, kateri je v vsakem primeru podvržen komplementar kot osebno neomejeno odgovorni družbenik, v nekaterih primerih pa tudi komanditist.

Ker pa je svobodna gospodarska pobuda v Sloveniji varovana z ustavo, je vsakemu posamezniku prepuščeno, da se sam odloči, katera pravnoorganizacijska oblika je najprimernejša za njegovo podjetniško udejstvovanje. Komanditna družba kot osebna družba ostaja na voljo za izbiro (poleg družbe z neomejeno odgovornostjo), za razliko od tihe družbe, ki je bila z novelo ZGD-1G ukinjena. Upajmo, da se ta praksa ne bo nadaljevala tudi za preostali osebni družbi, posamezniku pa bo na koncu ostala le možnost izbire pravnoorganizacijske oblike kapitalskih družb, kar se je glede na število registriranih kapitalskih družb v praksi že skoraj uresničilo.

⁷³ Podatki pridobljeni s strani poslovnega registra AJPes, meseca junija 2018. <https://www.ajpes.si/>

7 Literatura in viri

7.1 Literatura:

Borut Bratina: Vodenje gospodarskih družb, Podjetje in delo, 1993, št. 5-6 str. 606-612.

Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo, 2., dopolnjena in pregledana izdaja, GV založba, Ljubljana, 2009.

Judson Adams Crane, Alan R. Bromberg, Crane and Bromberg on partnership, West Pub. Co., Saint Paul, Minnesota, 1968.

Karsten Schmidt, Gesellschaftsrecht, 3., völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Heymanns, Köln ; Berlin ; Bonn ; München, 1997.

Kocbek, M. (ur.) in drugi, Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah, druga, dopolnjena izdaja z novelami ZGD-1A do ZGD-1H, 1. knjiga, Ius Software, GV Založba, Ljubljana 2014.

Kocbek Marijan, Ivanjko Šime, Prelič Saša, Veliko komentar Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), GV založba, Ljubljana, 2006.

Podgorelec Peter, Informacijske pravice družbenikov, GV založba, Ljubljana, 2007.

Saša Prelič, Informacijske pravice družbenikov, Pravna praksa, št. 6-7, 2008, GV Založba, 14.2.2008.

Šime Ivanjko: Osebne družbe v hrvaškem pravu, Podjetje in delo, 1995, št. 1, str. 25.

Sklepni predlogi generalne pravobranilke Verice Trstenjak, E. Friz GmbH proti Carsten von der Heyden, Eur. Ct. H. R., 8.9.2009.

7.2 Pravni viri:

Zakon o gospodarskih družbah, Uradni list RS, št. 42/06, Ljubljana 2006.

Nemški Handelsgesetzbuch (HGB), RGBI. S. 219, Nemško cesarstvo 1897.

7.3 Sodne odločbe:

VSL sklep IV Cpg 428/2011

VSK sklep Cpg 148/2009

VSL sklep IV Cpg 75/2011

VSL sodba II Cp 922/2013

Sodba III Ips 133/2007

VSL sklep III Cp 1208/2002